

ସୁନ୍ଦରକାଣ୍ଡ ରାମାୟଣ ନିର୍ଣ୍ଣୟଃ

(ସୁନ୍ଦରକାଣ୍ଡ - ରାମାୟଣ ନିର୍ଣ୍ଣୟ)

ରାମାୟ ଶାଶ୍ୱତସୁବିସ୍ମୃତସତ୍-ଗୁଣାୟ ସର୍ବେଶ୍ୱରାୟ ବଲ୍ଲବୀର୍ଯ୍ୟମହାର୍ଣ୍ଣବାୟ ।

ନତ୍ୱା ଲିଲଫୟିଷ୍ଟରଣ୍ଡବମୁପ୍ପାତ ନିଷ୍ଠୀତ୍ୟ ତଂ ଗିରିବରଂ ପବନସ୍ୟ ସୁନ୍ନଃ ॥ ୧॥

ତୁଷୋତ ବାରିଧିରନୁପ୍ରୟୟୌ ଚ ଶୀଘ୍ରଂ ଯାଦୋଗଣୈଃ ସହ ତଦୀୟବଲାଭିକୃଷ୍ଣଃ ।

ବୃକ୍ଷାଶ୍ଚ ପର୍ବତଗତାଃ ପବନେନ ପୂର୍ବଂ କ୍ଷିପ୍ତୋଃଶ୍ଚବେ ଗିରିରୁଦାଗମଦସ୍ୟ ହେତୋଃ ॥ ୨॥

ଶୈଲୋ ହରସ୍ୟ ଗିରିପକ୍ଷବିନାଶକାଲେ କ୍ଷିପ୍ତୋଃଶ୍ଚବେ ସ ମରୁତୋର୍ବରିତାତ୍ମପକ୍ଷଃ ।

ହୈମୋ ଗିରିଃ ପବନଜସ୍ୟ ତୁ ବିକ୍ରମାର୍ଥମୁଦ୍-ଭିଦ୍ୟ ବାରିଧିମବର୍ଧଦନେକସାନ୍ନଃ ॥ ୩॥

ନୈବାତ୍ର ବିକ୍ରମଶମୈଚ୍ଛଦବିଶ୍ରମୋଽସୌ ନିଃସୀମପୌରୁଷବଲସ୍ୟ କୁତଃ ଶ୍ରମୋଽସ୍ୟ ।

ଆଶ୍ମିଷ୍ୟ ପର୍ବତବରଂ ସ ଦଦର୍ଶ ଗଚ୍ଛନ୍ ଦେବୈଷ୍ଠ ନାଗଜନନୀଂ ପ୍ରହୃତାଂ ବରେଣ ॥ ୪॥

ଜିଜ୍ଞାସୁଭିର୍ନିଜବଲଂ ତବ ଭକ୍ଷମେତୁ ଯଦ୍ୟଦ୍ଭୁମିଚ୍ଛସି ତଦିତ୍ୟମରୋଦିତାୟାଃ ।

ଆସ୍ୟଂ ପ୍ରବିଶ୍ୟ ସପଦି ପ୍ରବିନିଃସୃତୋଽସ୍ମାତ୍ ଦେବାନନନ୍ଦୟଦୁତ ସ୍ୱକମେଷୁ ରକ୍ଷନ୍ ॥ ୫॥

ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ସୁରପ୍ରଣୟିତାଂ ବଲମସ୍ୟ ଚୋଗ୍ରଂ ଦେବାଃ ପ୍ରତୁଷ୍ଟୁରୁରମ୍ଭଂ ସୁମନୋଽଭିବୃଷ୍ଟ୍ୟା ।

ତୈରାଦୃତଃ ପୁନରସୌ ବିୟତୈବ ଗଚ୍ଛନ୍ ଛାୟାଗ୍ରହଂ ପ୍ରତିଦଦର୍ଶ ଚ ସିଂହକାଶ୍ୟମ୍ ॥ ୬॥

ଲଙ୍କାବନାୟ ସକଲସ୍ୟ ଚ ନିଗ୍ରହେଽସ୍ୟାଃ ସାମର୍ଥ୍ୟମପ୍ରତିହତଂ ପ୍ରଦଦୌ ବିଧାତା ।

ଛାୟାମବାକ୍ଷିପଦସୌ ପବନାତ୍ମଜସ୍ୟ ସୋଽସ୍ୟାଃ ଶରୀରମନୁବିଶ୍ୟ ବିଭେଦ ତାଶୁ ॥ ୭॥

ନିଃସୀମମାତୁବଲମିତ୍ୟସୁଦର୍ଶୟାନୋ ହତ୍ୱୈବ ତାମପି ବିଧାତୃବରାଭିଗୁପ୍ତାମ୍ ।

ଲମ୍ବେ ସ ଲମ୍ବଶିଖରେ ନିପପାତ ଲଙ୍କାପ୍ରାକାରରୂପକଗିରାଥ ଚ ସଞ୍ଚୁକୋତେ ॥ ୮॥

ଭୂତା ବିତାଲସମିତୋ ନିଶି ତାଂ ପୁରୀଂ ଚ ପ୍ରାପ୍ୟନ୍ ଦଦର୍ଶ ନିଜରୂପବତୀଂ ସ ଲଙ୍କାମ୍ ।
ରୁଦ୍ରୋଽନୟାଃଶ୍ଚ ବିଜିତ୍ୟ ଚ ତାଂ ସ୍ବମୁଷ୍ଟିପିଷ୍ଟାଂ ତୟାନୁମତ ଏବ ବିବେଶ ଲଙ୍କାମ୍ ॥ ୯॥

ମାର୍ଗମାଣୋ ବହିଷ୍କାନ୍ତଃ ସୋଃଶୋକବନିକାତଲେ ।
ଦଦର୍ଶ ଶିଂଶପାବୃକ୍ଷମୂଳସ୍ଥିତରମାକୃତିମ୍ ॥ ୧୦॥

ନରଲୋକବିତମ୍ବସ୍ୟ ଜାନନ୍ ରାମସ୍ୟ ହୃଦ୍ଭୂତମ୍ ।
ତସ୍ୟ ଚେଷ୍ଟାନୁସାରେଣ କୃତ୍ବା ଚେଷ୍ଟାଶ୍ଚ ସଂବିଦମ୍ ॥ ୧୧॥

ତାଦୃକ୍-ଚେଷ୍ଟାସମେତାୟା ଅଙ୍ଗୁଲୀୟମଦାଉତଃ ।
ସୀତାୟା ଯାନି ଚୈବାସନ୍ନାକୃତେସ୍ତାନି ସର୍ବଶଃ ॥ ୧୨॥

ଭୂଷଣାନି ଦ୍ବିଧା ଭୂତା ତାନ୍ୟେବାସନ୍ ତଥୈବ ଚ ।
ଅଥ ରୂତାମଣିଂ ଦିବ୍ୟଂ ଦାତୁଂ ରାମାୟ ସା ଦଦୌ ॥ ୧୩॥

ୟଦ୍ୟପ୍ୟେତନ୍ ପଶ୍ୟନ୍ତି ନିଶାଚରଗଣାସ୍ତୁ ତେ ।
ଦ୍ୟୁଲୋକଚାରିଣଃ ସର୍ବେ ପଶ୍ୟନ୍-ତ୍ୟୁଷୟ ଏବ ଚ ॥ ୧୪॥

ତେଷାଂ ବିତମ୍ବନାୟୈବ ଦୈତ୍ୟାନାଂ ବଞ୍ଚନାୟ ଚ ।
ପଶ୍ୟତାଂ କଲିମୁଖ୍ୟାନାଂ ବିତମ୍ବୋଽୟଂ କୃତୋ ଭବେତ୍ ॥ ୧୫॥

କୃତ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟମିଦଂ ସର୍ବଂ ବିଶଙ୍କଃ ପବନାତ୍ମଜଃ ।
ଆତ୍ମାବିଷ୍କରଣେ ଚିତ୍ତଂ ଚକ୍ରେ ମତିମତାଂ ବରଃ ॥ ୧୬॥

ଅଥ ବନମଖିଲଂ ତଦ୍ରାବଣସ୍ୟାବଲମ୍ବ୍ୟ କ୍ଷିତିରୁହମିମମେକଂ ବର୍ଜୟିତ୍ବାଃଶ୍ଚ ବୀରଃ ।
ରଜନିଚରବିନାଶଂ କାଂକ୍ଷମାଣୋଽତିବେଲଂ ମୁଦୁରତିରବନାଦୀ ତୋରଣଂ ଚାରୁରୋହ ॥ ୧୭॥

ଅଥାଶୃଣୋଦଶାନନଃ କପୀନ୍ଦ୍ରଚେଷ୍ଟିତଂ ପରମ୍ ।
ଦିଦେଶ କିଙ୍କରାନ୍ ବହୁନ୍ କପିର୍ନିଶ୍ଚୟତାମିତି ॥ ୧୮॥

ସମସ୍ତଶୋ ବିମୃତ୍ୟବୋ ବରାଜରସ୍ୟ କିଙ୍କରାଃ ।
ସମାସଦନ୍ତୁହାବଲଂ ସୁରାକ୍ତରାକ୍ତନୋଽଙ୍ଗଜମ୍ ॥ ୧୯॥

ଅଶୀତିକୋଟିଯୁଧପଂ ପୁରଃସରାଷ୍ଟକାୟୁତମ୍ ।
ଅନେକହେତିସଙ୍କୁଲଂ କପୀନ୍ଦ୍ରମାବୃଣୋଦ୍ଭଲମ୍ ॥ ୨୦॥

ସମାବୃତସ୍ତଥାଃଽୟୁଧୈଃ ସ ତାତିତଶ୍ଚ ତୈର୍ଭୃଶମ୍ ।
ଚକାର ତାନ୍ ସମସ୍ତଶସ୍ତ୍ରଲଘୁହାରରୂର୍ଣ୍ଣତାନ୍ ॥ ୨୧॥

ପୁନଶ୍ଚ ମନ୍ତ୍ରିପୁତ୍ରକାନ୍ ସ ରାବଣପ୍ରଚୋଦିତାନ୍ ।
ମମର୍ଦ୍ଦ ସପ୍ତପର୍ବତପ୍ରଭାନ୍ ବରାଭିରକ୍ଷିତାନ୍ ॥ ୨୨॥

ବଲାଗ୍ରଗାମିନସ୍ତଥା ସ ଶର୍ବବାକ୍ସୁଗର୍ବିତାନ୍ ।
ନିହତ୍ୟ ସର୍ବରକ୍ଷସାଂ ତୃତୀୟଭାଗମକ୍ଷିଣୋତ୍ ॥ ୨୩॥

ଅନୌପମଂ ହରେର୍ବଲଂ ନିଶମ୍ୟ ରାକ୍ଷସାଧିପଃ ।
କୁମାରମକ୍ଷମାତୁନଃ ସମଂ ସୁତଂ ନ୍ୟୟୋଜୟତ୍ ॥ ୨୪॥

ସ ସର୍ବଲୋକସାକ୍ଷିଣଃ ସୁତଂ ଶରୈର୍ବବର୍ଷ ହ ।
ଶିତୈର୍ବରାସ୍ତ୍ରମନ୍ତ୍ରିତୈର୍ନ ଚୈନମଭ୍ୟଚାଲୟତ୍ ॥ ୨୫॥

ସ ମଣ୍ଡମଧ୍ୟଗାସୁତଂ ସମୀକ୍ଷ୍ୟ ରାବଣୋପମମ୍ ।
ତୃତୀୟ ଏଷ ଭାଂଶକୋ ବଲସ୍ୟ ହୀତ୍ୟଚିନ୍ତୟତ୍ ॥ ୨୬॥

ନିଧାର୍ଯ୍ୟ ଏବ ରାବଣୋ ରାଘବସ୍ୟ ନାନ୍ୟଥା ।
ୟୁଧୀନ୍ଦ୍ରଜିନ୍ନୟା ହତୋ ନ ତାସ୍ୟ ଶକ୍ତିରୀକ୍ଷ୍ୟତେ ॥ ୨୭॥

ଅତସ୍ତୟୋଃ ସମୋ ମୟା ତୃତୀୟ ଏଷ ହନ୍ୟତେ ।
ବିଚାର୍ଯ୍ୟ ଚୈବମାଶୁ ତଂ ପଦୋଃ ପ୍ରଶୃହ୍ୟ ପୁପୁଷ୍ଠେ ॥ ୨୮॥

ସ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତ-ଭ୍ରମାତୁରଂ ବିଧାୟ ରାବଣାତ୍ମଜମ୍ ।
ଅପୋଧୟଜ୍ଞରାତଲେ କ୍ଷଣେନ ମାରୁତୀତନୁଃ ॥ ୨୯॥

ବିରୁଣ୍ଡିତେ ଧରାତଲେ ନିଜେ ସୁତେ ସ ରାବଣଃ ।
ନିଶମ୍ୟ ଶୋକତାପିତସ୍ତଦଗ୍ରଜଂ ସମାଦିଶତ୍ ॥ ୩୦॥

ଅଥେନ୍ଦ୍ରଜିନ୍ମହାଗରୈର୍ବରାସ୍ତସମ୍ପ୍ରୟୋଜିତୈଃ ।
ତତଶ୍ଚ ବାନରୋତ୍ତମଂ ନ ଚାଶକଦ୍ବିଚାଲନେ ॥ ୩୧॥

ଅଥାସ୍ତମୁତ୍ତମଂ ବିଧେର୍ମୁମୋଚ ସର୍ବଦୁଃସହମ୍ ।
ସ ତେନ ତାତିତୋ ହରିର୍ବ୍ୟତିକ୍ରୟନ୍ନିରାକୁଲଃ ॥ ୩୨॥

ମୟା ବରା ବିଲଘ୍ନିତା ହ୍ୟନେକଶଃ ସ୍ୱୟମ୍ଭୁବଃ ।
ସ ମାନନୀୟ ଏବ ମେ ତତୋଃତ୍ର ମାନୟାମ୍ୟହମ୍ ॥ ୩୩॥

ଇମେ ଚ କୁର୍ଯୁରତ୍ର କିଂ ପ୍ରହୃଷ୍ଟରକ୍ଷସାଂ ଗଣାଃ ।
ଇତୀହ ଲକ୍ଷ୍ୟମେବ ମେ ସ ରାବଣଶ୍ଚ ଦୃଶ୍ୟତେ ॥ ୩୪॥

ଇଦଂ ସମୀକ୍ଷ୍ୟ ବଜ୍ରବତ୍ ସ୍ଥିତଂ କପୀନ୍ଦ୍ରମାଶୁ ତେ ।
ବବନ୍ଧୁରନ୍ୟପାଶକୈର୍ଜଗାମ ଚାସ୍ତମସ୍ୟ ତତ୍ ॥ ୩୫॥

ଅଥ ପ୍ରଗୃହ୍ୟ ତଂ କପିଂ ସମୀପମାନୟଂଶ୍ଚ ତେ ।
ନିଶାଚରେଶ୍ୱରସ୍ୟ ତଂ ସ ପୃଷ୍ଠବାଂଶ୍ଚ ରାବଣଃ ॥ ୩୬॥

କପେ କୁତୋଽସି କସ୍ୟ ବା କିମର୍ଥମୀଦୃଶଂ କୃତମ୍ ।
ଇତୀରିତଃ ସ ଚାବଦତ୍ ପ୍ରଶମ୍ୟ ରାମମୀଶ୍ୱରମ୍ ॥ ୩୭॥

ଅବେହି ଦୂତମାଗତଂ ଦୁରକ୍ରବିକ୍ରମସ୍ୟ ମାମ୍ ।
ରଘୁତ୍ତମସ୍ୟ ମାରୁତିଂ କୁଲକ୍ଷୟେ ତବେଶ୍ୱରମ୍ ॥ ୩୮॥

ନ ଚେତ୍ ପ୍ରଦାସ୍ୟସି ତ୍ବରନ୍ ରଘୁତମପ୍ରିୟାଂ ତଦା ।
ସପୁତ୍ରମିତ୍ରବାନ୍ନବୋ ବିନାଶମାଶୁ ଯାସ୍ୟସି ॥ ୩୯॥

ନ ରାମବାଶଧାରଣେ କ୍ଷମାଃ ସୁରେଶ୍ୱରା ଅପି ।
ବିରିଞ୍ଚିଶର୍ବପୂର୍ବକାଃ କିମ୍ନୁ ତ୍ବମଳ୍ଲସାରକଃ ॥ ୪୦॥

ପ୍ରକୋପିତସ୍ୟ ତସ୍ୟ କଃ ପୁରଃ ସ୍ଥିତୌ କ୍ଷମୋ ଭବେତ୍ ।
ସୁରାସୁରୋରଗାଦିକେ ଜଗତ୍ୟଚିନ୍ତ୍ୟକର୍ମଣଃ ॥ ୪୧॥

ଇତୀରିତେ ବଧୋଦ୍ୟତଂ ନ୍ୟବାରୟନ୍ନିଭୀଷଣଃ ।
ସ ପୁଚ୍ଛଦାହକର୍ମଣେ ନ୍ୟୟୋଜୟନ୍ନିଶାତରାନ୍ ॥ ୪୨॥

ଅଥାସ୍ୟ ବସ୍ତ୍ରସଞ୍ଚୟୈଃ ପିଧାୟ ପୁଚ୍ଛମଗ୍ନୟେ ।
ଦଦୁର୍ଦଦାହ ନାସ୍ୟ ତନ୍ନରୁସ୍ରଣୋ ହୁତାଶନଃ ॥ ୪୩॥

ମମର୍ଷ ସର୍ବଚେଷ୍ଟିତଂ ସ ରକ୍ଷସାଂ ନିରାମୟଃ ।
ବଲୋଢତଶ୍ଚ କୌତୁକାତ୍ ପ୍ରଦଗ୍ଧମେବ ତାଂ ପୁରୀମ୍ ॥ ୪୪॥

ଦଦାହ ଚାଶିଲାଂ ପୁରୀଂ ସ୍ୱପୁଚ୍ଛଗେନ ବହିନା ।
କୃତିସ୍ତୁ ବିଶ୍ୱକର୍ମଣୋଽପ୍ୟଦହ୍ୟତାସ୍ୟ ତେଜସା ॥ ୪୫॥

ସୁବର୍ଣ୍ଣରତ୍ନକାରିତାଂ ସ ରାକ୍ଷସୋଽଗ୍ରମୈଃ ସହ ।
ପ୍ରଦହ୍ୟ ସର୍ବଣଃ ପୁରୀଂ ମୁଦାନ୍ୱିତୋ ଜଗର୍ଜ ବୈ ॥ ୪୬॥

ସ ରାବଣଂ ସପୁତ୍ରକଂ ତୃଣୋପମଂ ବିଧାୟ ବୈ ।
ତୟୋଃ ପ୍ରପଶ୍ୟତୋଃ ପୁରୀଂ ବିଧାୟ ଭସ୍ମସାଦ୍ୟୟୈ ॥ ୪୭॥

ବିଲଘ୍ୟ ଚାର୍ଣ୍ଣବଂ ପୁନଃ ସ୍ୱଜାତିଭିଃ ପ୍ରପୂଜିତଃ ।
ପ୍ରଭକ୍ଷ୍ୟ ବାନରେଶିତୁର୍ମଧୁ ପ୍ରଭୁଂ ସମେୟିବାନ୍ ॥ ୪୮॥

ରାମଂ ସୁରେଶ୍ଵରମଗଣ୍ୟଗୁଣାଭିରାମଂ ସମ୍ପ୍ରାପ୍ୟ ସର୍ବକପିବୀରବରୈଃ ସମେତଃ ।
ରୂତାମଣିଂ ପବନଜଃ ପଦଘ୍ନୋର୍ନିଧାୟ ସର୍ବାଙ୍ଗକୈଃ ପ୍ରଣତିମସ୍ୟ ଚକାର ଭକ୍ତ୍ୟା ॥ ୪୯॥

ରାମୋଽପି ନାନ୍ୟଦନୁଦାତୁମମୁଷ୍ୟ ଘ୍ନୋଗ୍ୟମ୍ ଅତ୍ୟନ୍ତଭକ୍ତିଭରିତସ୍ୟ ବିଲକ୍ଷ୍ୟ କିଞ୍ଚିତ୍ ।
ସ୍ଵାତ୍ମପ୍ରଦାନମପିକଂ ପବନାତ୍ମଜସ୍ୟ କୁର୍ବନ୍ ସମାଶ୍ଳିଷଦମ୍ ପରମାଭିତୁଷ୍ଟଃ ॥ ୫୦॥

ଇତି ଶ୍ରୀମଦାନନ୍ତତୀର୍ଥୀୟମହାଭାରତତାପ୍ତର୍ଯ୍ୟନିର୍ଣ୍ଣୟେ ରାମଚରିତେ
ହନୁମତ୍-ପ୍ରତିୟାନଂ ସୁନ୍ଦରକାଣ୍ଡକଥାନିର୍ଣ୍ଣୟଃ ॥

ଓଡ଼ିଆ ରୂପାନ୍ତର - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ଭୁଲ୍ ସୁଧାର ଯୋଗାଯୋଗ – prakash@scholarshoppe.com